

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 10. NOVEMBRA (NOV. 10), 1944 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 221 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ameriške kolone naskočile Metz; velika ruska ofenziva na vidiku

Tretja ameriška armada v ofenzivi na 87 milj dolgi fronti med Metzom in Nancyjem. Britske čete čistijo ozemlje ob reki Meuse. Nemci izgubili 80,000 vojakov v bitkah zavezniški na holandski fronti.—Berlin naznanil koncentracije ruskih oklopnih in topniških oddelkov v predmestjih Budimpešte. Poročila o divjanju civilne vojne v ogrskem glavnem mestu se vzdržujejo.—Deževni nalivi zavrlj operacije ameriške sile na filipinskem otoku

PARIZ, 9. nov.—Čete tretje ameriške armade so stopile v akcijo pri Metz, najmočnejši nemški trdnjavi v severovzhodni Franciji, ter s tem razstegnile ofenzivo na 87 milj dolgi fronti. Ameriške čete pod poveljstvom generala Pattona nasakujejo obrambne utrdbe na obeh straneh Metz. Soudoleženih je čez 1000 bojnih letal, ki drobljijo nacistični odpor.

LONDON, 9. nov.—Poročila iz Moskve in Berlina pravijo, da se ruske armade pripravljajo na veliko ofenzivo, ki se vsak čas prične na vsej dolgi fronti od Donave do arktika. Pariz, 9. nov.—Tretja ameriška armada, katere poveljnik je general George S. Patton, je začela novo ofenzivo na 87 milj dolgi fronti med Metzom in Nancyjem, kjer je koncentrirana nemška sila. Čete te armade so prodrle tri milje daleč v smeri nemške Saarske kotline in zadnje trinajst francoskih vasi.

Štiri divizije ameriške armade so šle v akcijo, katero podpirajo bojna letala z bombardiranjem nemških pozicij. Prodrle so do reke Seille in nemške trdnjavske črte pred Metzom. Američani so ujeli več sto sovražnikov v prvih urah ofenzive. Ljute bitke med ameriško in nemško silo divjajo na ozemlju med Pont-a-Moussonom in Chateau-Salinom, kakor tudi pri Nomenju in Rouvesu.

Britske armade pod poveljstvom feldmaršala Montgomeryja čistijo otok Walcheren in ozemlje ob reki Meuse pri Moerdijku, Holandija. Te so ujele 40,000 Nemcev in zdrobile dve nemški diviziji v operacijah na holandski fronti. Skupne nemške izgube v južnozahodni Holandiji so narasle na 80,000. Številno vključuje ubite, ujele in ranjene vojake. Kanadske čete so se včeraj izkrcale na otoku Schouwen u blizini Walcherena. Prva ameriška armada je zavojevana v ljutih bitkah z Nemci pri Hurgentu, 13 milj južno od Aachena, nemškega obmejnega mesta, ki je nedavno padlo. Ozemlje pri Vossenacku je tudi pozorišče ljutih bitk. Nemško poveljstvo je zagnalo pehotne in oklopne kolone v boj proti ameriški armadi.

Rim, 9. nov.—Poljske in britske čete se vale proti Forliju, vzhodnemu koncu italijanske fronte. Okupirale so goro Casaludo in več strateških višin. Prve so oddaljene samo dve milj od Forlija. Deževni nalivi še vedno ovirajo operacije pete ameriške armade na ozemlju pri Negru in v bližini ceste, ki spaja Rimini z Bologna, komunikacijskim centrom v severni Italiji. General Wilson, poveljnik zavezniških sil v Sredozemlju, je ob drugi obletnici invazije severne Afrike naznanil, da so zavezniški dosegli velike uspehe v operacijah proti nemški sili v Italiji, obenem pa je namignil, da so v teku priprave za veliko ofenzivo proti sovražniku. London, 9. jun.—Maršal Stalin je v odredbi dneva naznanil, da ruske armade zasedajo pozicije v zvezi s pripravami za ofenzivo proti Nemcem.

Izgleda, da prvi sunek pride na fronti pri Budimpešti, čeprav Stalin ni omenil te možnosti v svojem naznanilu. Glavno ogrsko mesto oblega druga ruska armada. Berlin poroča o koncentraciji ruskih oklopnih in topniških oddelkov v predmestjih Budimpešte. Poročila o divjanju civilne vojne in bitkah med ogrskimi in nemškimi četami v Budimpešti se vzdržujejo. Ta tudi trdijo, da je več tisoč ogrskih vojakov dezerterilo iz armade in se pridružio Rusom.

Leyte, Filipini, 9. nov.—Ameriška pehotna divizija se bojuje proti japonski sili na tem otoku v blatu ob cesti, ki vodi v Ormoc, japonsko vojaško trdnjavo na konici otoka. Orkan, spremljan z nalivi, je spremenil nizine v močvirja. General Douglas MacArthur poroča, da so nalivi in orkan zavrlj operacije ameriške sile. Prve ameriške čete so kljub temu prodrle do točke, ki je oddaljena samo deset milj od Ormoca. Pearl Harbor, Havaji, 9. nov.—Enajst japonskih letal je metalo bombe na ameriške pozicije na otoku Saipanu, ki pa niso povzročile nobene škode. Admiral Chester W. Nimitz poroča, da so se ameriški letalci dvignili v zrak in sestrelili štiri japonska letala, tri pa poškodovali.

Velike nemške izgube razkrite

Čez dva milijona vojakov ubitih in ujetih

London, 9. nov.—Uradna poročila kažejo, da so Nemci izgubili 2,044,090 vojakov v bitkah z zavezniški na vzhodnih, zapadnih in južnih frontah v zadnjih šestih mesecih. Število vključuje ubite, ranjene in ujele. Nemške izgube so znašale od maja do novembra tega leta 790,000 na ruskih frontah, 1,060,090 na zapadni fronti, v Italiji pa 194,000.

Italijanska misija dospela v Ameriko

Rim, 9. nov.—Michele Isgro, fašistični prosekutor, ki je poslal veliko število sovražnikov Mussolinijevega režima v koncentracijska taborišča, je bil aretiran.

Naciji odložili proslavo puča

Vojna situacija omenjena kot vzrok

Židje umorili britskega poslanika

Ameriška vlada izrazila obžalovanje

Kairo, Egipt, 9. nov.—Atentatorja, ki sta napadla in ustrelila lorda Moyneja, britskega poslanika na Srednjem vzhodu, sta bila identificirana kot člana židovske teroristične organizacije. Poslanik je bil ustreljen na cesti v Kairu, ko je stopil z avtomobila. Atentatorja sta Moša Cohen in Izak Salzmann. Židovsko teroristično organizacijo v Palestini je ustanovila Sternova ganga. Ta se je ocepila od židovske vojaške organizacije, ker se je slednja izrekla za premirje z Veliko Britanijo, ko je izbruhnila vojna z Nemčijo. Gotovo je, da bo umor britskega poslanika podžgal sovraštvo proti židom v Palestini, ker teledirajo teroristično organizacijo. Trdi se celo, da imajo voditelji drugih židovskih grup stike s to organizacijo.

Washington, D. C., 9. nov.—Pomožni državni tajnik Edward R. Stettinius je izrekel v imenu ameriške vlade obžalovanje zaradi umora britskega poslanika Moyneja v Kairu. On je instruiral ameriško poslanstvo v Londonu, naj sporoči obžalovanje zunanjemu ministru Edenu. Stettinius je dejal, da je bil Moyne sposoben diplomat in njemu je šla zasluga za prijateljske odnose z ameriški uradniki na Srednjem vzhodu.

Ruska publikacija o bodočnosti Japonske

ROOSEVELT APELIRA ZA ENOTNOST

Volitve demonstrirale življensko silo demokracije

LAUSCHE IZVOLJEN ZA GOVERNERJA

Hyde Park, N. Y., 9. nov.—Predsednik Roosevelt je sinoči apeliral na ameriško ljudstvo za enotnost, da Amerika zmagava v tej vojni in doseže trajni mir, zano pa je poudaril, da so volitve demonstrirale življensko silo ameriške demokracije. Roosevelt je dobil ogromno število telegramov od ljudi iz vseh krajev dežele, da bodo podpirali njegovo administracijo. Ameriški državljani so pri prvih volitvah v vojnem času od civilne vojne odločno in z ogromno večino glasov zavrgli načela izolacionistov in se izrekli za sodelovanje Amerike z državami v okviru Združenih narodov v prizadevanjih, katerih cilj je ustanovitev svetovne organizacije, ki naj bi vzdrževala in ščitila mir po zaključenju sedanje vojne.

Stephen T. Early, Rooseveltov tajnik, je dejal, da mnogi telegrami naglašajo, da je izolacija mrtva. Vodilni izolacionisti so bili poraženi pri volitvah. Roosevelt je naznanil, da se bo jutri vrnil v Washington. Washington, D. C., 9. nov.—Zadnja poročila o izidu volitev kažejo, da je Roosevelt zmagal v 35 državah, governor Thomas E. Dewey, kandidat republikanske stranke pa v trinajstih, med katerimi so tri dvomljive. Možnost je, da bodo tudi te prišle v Rooseveltovo kolono, ko bodo vsi glasovi preštet. Nepopolna poročila kažejo, da je Roosevelt dobil 22,303,237 glasov, Dewey pa 19,597,217 glasov. Demokrati bodo imeli večino v obeh kongresnih zbornicah. Dobil so najmanj 25 dodatnih sedežev v nižji zbornici. Da je odbor za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij igral važno vlogo v volilni kampanji in pripomogel k ponovni izvolitvi Roosevelta za predsednika Združenih držav, dokazuje izid volitev. V nižji kongresni zbornici bodo imeli demokrati 239 sedežev, republikanci 194, Ameriška delavska stranka (New York) enega in progresivna enega. V senatu bodo demokrati imeli 57 sedežev, republikanci 38, progresivci pa enega.

Columbus, O., 9. nov.—Clevelandski župan Frank J. Lausche, demokrat, je bil izvoljen za governorja z večino okrog 100,000 glasov. Njegov protikandidat James G. Stewart, republikanec in župan v Cincinnatiju, je bil poražen. Lauscheta so podpirale unije Kongresa industrijskih organizacij. On je dobil večino glasov v industrijskih mestih v severnem delu države, v katerih so unije CIO močne. (Lausche je Slovenec in član društva 614 SNPJ v Clevelandu.—Ured.)

Senator Taft, republikanec, je zmagal z neznanato večino glasov. Nepopolna poročila o izidu kažejo, da je Taft dobil 1,492,327 glasov, demokrat William G. Pickrel pa 1,469,416 glasov; Roosevelt je dobil v Ohiju 1,566,243 glasov, Dewey pa 1,584,639.

Stalinova izjava alarmirala Japonce

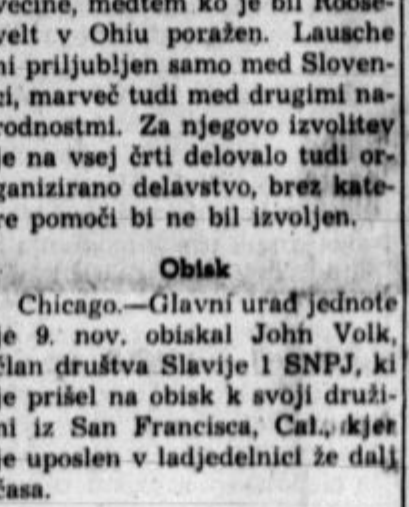
Domače vesti

Seja JPO-SS

Chicago, 9. nov.—Prihodnji tork se vrši seja eksekutive JPO-SS v glavnem uradu SNPJ. Na dnevnem redu bo zopet vprašanje sodelovanja s pomožno akcijo ZOJSA. Seja je bila sklicana na pritik organizacij, ki niso zadovoljne s sklepi zadnje odborne seje.

Lausche bo novi governor

Cleveland.—Pri volitvah zadnji tork je bil clevelandski župan Frank Lausche izvoljen za governorja države Ohio. Svoje republikanskega tekmeca je porazil z okrog sto tisoč glasov

Oblik

Chicago.—Glavni urad jednote je 9. nov. obiskal John Volk, član društva Slavije i SNPJ, ki je prišel na obisk k svoji družini iz San Francisca, Cal. Skjet je uposlen v ladjedelnicah že daljši čas.

Iz Clevelanda

Cleveland.—V Franciji je dne 21. sept. umrl za poškodbami, ki jih je dobil v bitki prejšnji dan, Pfc. Joseph M. Stinčić, sin družine Bartholomew Stinčić. Pri vojakih je bil od leta 1941 in preko morja poslan v začetku 1944. Poleg staršev zapuščila tri byate (dva v oboženi sili, Johna v Franciji, Franka v Missouriju) in tri sestre.—Josephine Zupančič je bila obveščena, da se njen mož Pvt. Joseph Zupančič nahaja v bolnišnici v Angliji radi ran, ki jih je dobil 6. avg. v bitki v Franciji. On je sin mrs. Therese Zupančič in se nahaja pri vojakih od decembra 1943, preko morja pa od julija t. l. Njegov brat Stanley je pri vojakih v Nevadi.—Dorothy Macek je prejela pismo od svojega moža Pvt. Roberta J. Macka, da je bil teže ranjen na italijanski fronti 14. okt. Star je 26 let, oče 16 mesecev stare hčerke in sin družine Otto Macek. K vojakom je šel prošlega februarja, preko morja pa v začetku avgusta. Njegov brat Edward služi pri mornarici na konvojski ladji na Atlantiku.—Pvt. Victor J. Intihar, ki je bil ranjen v Nemčiji 9. okt., se zdravi v Parizu. K vojakom je šel zadnjega aprila in preko morja v septembru.

Glavni cilj Rusije je mir

Tako pravi profesor Lange

Chicago, 9. nov.—Oscar J. Lange, profesor na čikaški univerzi, ki je bil pred nekaj leti profesor na univerzi v Krakovu, Poljska, je v svojem govoru pred člani mestnega kluba izjavil, da je glavni cilj ruske zunanje politike mir.

Lange je pred nekaj meseci obiskal Moskvo, kjer je imel razgovor z maršalom Stalinom in drugimi ruskimi voditelji. Po povratku v Ameriko je dejal, da je Stalin za močno in neodvisno poljsko državo in prijateljstvo med njo ter sovjetsko Rusijo. "Rusija je za sodelovanje v Ameriko in drugimi državami ne samo v vojni, temveč tudi v po-vojni dobi," je dejal Lange. Ako bodo sedanji zavezniški Rusije skušali zgraditi močno Nemčijo, je možnost, da jih bo Rusija prehitela. Ustavila bo sovjetom naklonjeno Nemčijo s pomočjo prijateljskih nemških generalov. Dva glavna razloga sta, zakaj je cilj sovjetske zunanje politike mir. Rusija je bolj trpela v sedanji vojni in doprinesla večje žrtve, človeške in ekonomske, kot katera koli druga zavezniška država. Notranja ruska situacija se bo ustalila, če bo Rusija uživala mir v prihodnjih dvajsetih letih. Mir ji bo dal priliko za razvoj industrij in poljedelstva.

Lange je dalje rekel, da je Rusija za kolektivno zaščito. Za tako zaščito sta se izrekli tudi predsednik Roosevelt in državni tajnik Hull. Stališče sovjetev je, da kolektivna zaščita zavisi od Rusije, Velike Britanije in Amerike.

Quisling se odpovedal oblasti

Izbežiti se hoče odgovornosti za položaj

London, 9. nov.—Norveška ubežna vlada je na podlagi poročila iz zanesljivih virov naznanila, da se je major Vidkun Quisling, Hitlerjeva lutka, odpovedal oblasti in umaknil v zavetje na svojem posestvu v bližini Oslo, norveškega glavnega mesta. Poročilo dostavlja, da je Quislingove posele prevzel Jonas Lie, notranji minister in načelnik norveške policije. Njegova pozicija alič ni Heinricha Himmlerja, načelnika Gestapa, nacistične tajne policije. Lie se je obvezal, da bo vzdrževal red in mir na Norveškem.

Izgleda, da se je Quisling prostovoljno umaknil s pozorišča," je rekel besednik norveške vlade. "On se hoče izogniti odgovornosti za položaj na Norveškem v bodočnosti pod pretevo, da je bil le figura in Hitlerjeva lutka."

Direktor spravnega biroja resigniral

Washington, D. C., 9. nov.—Dr. John R. Steelman, direktor spravnega biroja federalnega delavskega departamenta, je resigniral. Na sestanku s časniki je izjavil, da je to storil iz osebnih razlogov. Steelman je izravnal mnogo konfliktov med delavci in delodajalci.

DIKTATOR FRANCO "PODRŽAVIL" NEMŠKE VOJAKE

Dodeljeni so bili španski armadi

RAZPIS SPLOŠNIH VOLITEV

Toulouse, Francija, 9. nov.—Španski diktator Francisco Franco je "podržaval" 15,000 nemških vojakov, ki so pobegnili iz Francije v Španijo. To dejstvo je bilo razkrito na zborovanju španskih republikancev, katero je sklical odbor za osvoboditev Španije. Nemški vojaki so bili dodeljeni redni španski armadi. General Fernandez, poveljnik španskih gerilskih grup v Franciji, ki so se borile proti Nemcem v hri-bih južne Francije ves čas nemške okupacije Francije, je dejal na zborovanju, da bo skušal držati čete redne španske armade v bližini francoske meje. Ko bodo dogodki dozoreli za akcijo, bodo šle gerilske grupe v ofenzivo z namenom, da strmoglavijo diktatorski Francov režim v Španiji. Fernandez je tudi razkril, da ima zveze z republikanci znotraj Španije. Ti bodo tudi udarili, ko pride čas za to.

"Republikanci v Španiji tvorijo četrto armado," je rekel Fernandez. "Revolucija v Španiji se bo najbrže pričela z odklicem generalne stavke, ki bo paralizirala industrije in promet. Signal za revolucijo bo dala republikanska junta v Madridu."

Fernandez je poveljnik armade okrog 20,000 mož. On je popolnoma uverjen, da je dan osvoboditve Španije blizu, čeprav ima Franco najmanj deset vojaških divizij v krajih v bližini francoske meje. General je dejal, da je čez 80 odstotkov Špancev znotraj dežele proti Francu in vsi čakajo na priliko, da strmoglavijo njegov režim. Pod zastavo republikancev se zbirajo španski delavci in kmetje.

Fernandez je naglasil, da Španci ne marajo vlade, katero bi dominirali zavezniški. Oni so za razpis splošnih volitev, ki bi omogočile s edinjenje vseh strank, ki se se upirale Francovim fašistom v teku in po zaključenju civilne vojne.

Nadzorstvo nad osiščno lastnino v Argentini

Buenos Aires, Argentina, 9. novembra.—Vlada je odredila nadzorstvo nad osiščno lastnino v Argentini. Ta vključuje banke, trgovine in zavarovalniške družbe, katere so bile doslej pod kontrolo nemških, japonskih in italijanskih interesov.

Zavezniški ujeli 660,000 Nemcev

Pariz, 9. nov.—Zavezniške armade so ujele 660,000 nemških vojakov od invazije Normandije, poroča glavni stan generala Eisenhowerja. Prva ameriška armada je ujela 200,138 Nemcev, tretja 102,523, sedma pa 50,916. Ostale nemške vojake so ujele britske, francoske in kanadske čete.

Prelom odnošajev med Japonsko in Rumunijo

San Francisco, Cal., 9. nov.—Radio Tokio je naznanil prelom odnošajev med Japonsko in Rumunijo. Slednja se je pred nekaj meseci ocepila od nacistične Nemčije in sklenila premirje z zavezniški. Rumunske čete se od takrat bore na strani ruske armade proti Nemcem in Madžarom.

GORNJE MESTO

POVEST IZ ZAGREBSKEGA ŽIVLJENJA

SPINAL

BOGOMIR MAGAJNA

(Nadaljevanje)

Pozval je Simona, naj gre za híp z njim na hodnik, kar je ta ubogal takoj. Sledile so pa Regina, Mancika in Malči, kateri se je naenkrat prikazal srd na Krilana v oči. Ko so se ustavili, je Krilan zagrabil Simona za ramo. "Zakaj si mi lagal predinočnim pri Regini. Kje si bil z Manciko sedaj?"

Simon je opazoval Krilanove oči. Ko je videl sovraštvo v njih, je odgovoril: "Lagal ti nisem. O Manciki ti nisem dolžan nikakih pojasnil."

Krilan je vzkipeel in ga hotel udariti na lice. Mancika in Regina sta ostali mirni, Malči pa je zakričala in hotela skočiti mednju. Toda Simon je ujel njegovo roko, zagrabil se drugo in ju tlačil kot v kleščah. Pritegnil ga je skoraj tik svojih prsi. Skoraj raztreseno je govoril: "Ne bojim se boriti se s teboj. Žal mi je, da je s teboj tako. Ni potrebno, da bi me udaril, kajti mene ne more boleti več noben udarec. Radi tebe samega je bolje, da ne udariš, kajti morda bi ti udarca ne vrnil in bi se ti prej ali slej kesal svojega dejanja."

Po teh besedah je izpustil Krilanove roke. Ta je sedaj obstal presenečen in strmel v Simonove oči, ki so se gubile daleč kot v vročici. "Kaj mu hočeš," je tedaj spregovorila Mancika. "Pomilujem te, Krilan! Simon ni kriv. Obsodil si se sam takrat, ko si me hotel postaviti na igralno desko svojih figur. Smiliš se mi, če si bil prisiljen spremeniti svoje čustvanje."

Na te besede je Krilan nekaj vzkliknil in kdo ve, kaj bi naredil, da se ni zgodilo nekaj drugega.

Od nočnega tavanja, od silne živčne napetosti in radi mrzlice popolnoma izmučeni Simon se je zgrudil nem na tla. Koža mu je poblela in znoj je izstopil iz čela. Regina je zakričala in zbežala v sobo klicati ljudi. Malči je vpila: "Zastrupil se je. Pri Regini je govoril o smrti. Le Mancika je ostala mirna. Rekla je Malči, naj prinese vode, in Krilana, ki je molče ubogal, naj gre po šoferja. Privzdignila je Simonu glavo in mu zmocila čelo. Odprl je oči. "Pustite me," je vzkliknil.

"Kje stanuješ, Simon?" Zaprl je zopet oči in ni odgovoril. Mancika mu je položila dlan na čelo. "Kje stanuješ?" je ponovila sedaj trdo.

"Nimam stanovanja. Grem v Črno jagnje." Vsi so se spogledali, toda Malči in Mancika sta se sklonili, ga prijeli pod pazduho in dvignili.

"Pustite me! Pojdem peš." Mancika ni postala. Z Malči sta ga spravili na voz. "Ulica Mošinskega, vila št. ..." je ukazala Mancika šoferju. Vstopila je tudi Malči.

"Tem naveličancem povej jutri, da mu bom dala v naši hiši sobo, kjer bo mogel živeti tako kot človek, da bodo zopet mogli govoriti nekaj za kratak čas," je rekla Mancika Malči s srdom med vožnjo, ko je opirala Simona, ki se je zopet onesvestil.

26.

Malokateri tujec zaide v Zagrebu v ulico Mošinskega, dasi je ta morda najlepša v vsem mestu. Med samimi vrvti se vije v velikih ovinkih navzgor. Boda skoraj ne zaide vanjo.

Simon se je prebudil v prekrasno urejeni sobi. Sonce je že sijalo skozi okno in risalo sence zavasa na težko pohištvo in po širokih preprogah. Prišla je služkinja in postavila zajutrek na mizico ob njegovi postelji. Sklonila se je nad njegov obraz in mu zasepetala, naj je. Potem je odšla po prstih, kot je prišla.

Grešnik Lenart

Življenjepis otroka
Ivan Cankar

(Nadaljevanje.)

"Kako je to narejeno, da se mi stiskamo k zidu, drugi pa da hodijo pokonci? Ali je bilo to že od rojstva, tako da so bili drugače ustvarjeni in da so imeli drugačno zibko? Da so nam bili že tam namenjeni za dobrotljive in hudobne gospodarje, ki drže v eni roki palico, v drugi kruh? Ali se je vse šele pozneje spreminilo zaradi naših grehov?"

Videl je obraze ljudi, ki so gledali strogro nanj, mu s povzdignjenim prstom ukazovali, da naj jih ljubi zaradi njih gospodstva. Ni jih mogel ljubiti; vsi povrsti so se mu zdeli podobni tistemu pijanemu vozniku z naščetinjnim brki in zalitimi očmi. Le po žganju niso smrdeli in oblečeni so bili bogato. Imeli so črne suknje, visoke bele ovrtnike, pisane telovnice, zlate verižice in zlate prstane. Stanovali so v hišah, lepših in večjih kakor cerkve podružnice, v pro-

stranih izbah, kamor je zmirom sijalo sonce. Človek bi si komaj upal v tako izbo s svojimi težkimi, zakrpanimi škornji, ki smrdijo od daleč po cesti in ubožtvu, še kadar so osnaženi. Tam so na stenah velike podobe v zlatih okvirjih, tla so pogrnjena s preprogami, da se korak ne sliši, na stolih so židane blazinice, na mizah pisani prtji in rože v porcelanastih kelihih. Vse je tiho in slovesno; človeku upade srce, beseda mu zastane; še molil bi, ali spomina božjega ni tam nikjer, niti ne jaslic in razpela v kotu. Kaj da bodo jedli, jih nikoli ne skrbi; miza je pogrnjena in obložena, kadar zvonijo polodne, in kadar zvonijo angeljsko češčenje, je spet pogrnjena; jedil je takih in toliko, da se človeku ne sanja; nasitil bi se, če bi polizal, kar ostane po skledah za pse in svinje. Drugi stojijo zunaj, gledajo naskrivaj skozi okna in čakajo na drobtine. Ne

LAST GERMAN GIVE UP IN AACHEN

THIS LONG LINE of German soldiers surrendered with their commander, Col. Gerhardt Wilok in the final mopping up of Aachen by the Yanks. The group is being marched through the fallen city bound for a prisoner of war camp. Signal Corps Radiophoto.

hano skledo, bi drugim dal vsaj skodelico!"

Spreletelo ga je mahoma kakor spoznanje in odrešenje: "Sami so si vzeli!"

Odtod njih napuh, odtod njih črnogledost, odtod njih pobožnost. Okradli so bili druge in okradli Boga, zato sovražijo zemljo in nebesa. Njih dobrotljivost je kakor prošnja, ki ve, da je pregrešna in da nikoli ne more biti poplačana; zato kaže izpod smehljava svoje brušene zobe. Njih molitev ve, da gre njen dim osramočen in črn k tlom nazaj, ve, da je izgubljena, zato sika strup in sovraštvo še pred oltar. Njih napuh pa je strah in trepet, ki se je bil prevrgel; tako dela tat ošaben obraz, stoji razkoračen, drži glavo pokonci, da bi ga ne spoznali. In vendar ga spoznajo po vseh teh znamenjih, šele prav po njih.

"Lenart, pritepenec, moli naglas! Prosi Boga, da boš kdaj plačal, kar si dolžani!"

Gospodinja se je razsrdila, ustavila rožni venec sredi žalostnega dela, zarožljala z molkom; kakor s sekuro je bila somračna tišina preklana na dve strani.

Lenart je visoko vzdignil glavo, molil naglas; pregrešne misli so molile z njim.

"Saj to je! Saj to je! Češčena si, Marija, milosti polna! Drugi so kradli in ropali, so jemali tam, kjer je kaj bilo; mi pobiramo drobtine; še Bog, če nam pes dovoli. Tisti pes, ki leži v veži in ki se mu pravi pravica. Plačal, kar si dolžan, bodi hvaležen, daj povrh še svojo srčno ljubezen! Češčena si, Marija!"

Iz take strahne molitve pa so se kar ponevedoma, med potnimi dlanmi in vročimi lici, porodile sladke sanje, tako prečudežne, da je šel Lenart z njimi, kakor da bi jezdil na zlatem konju proti nebu.

"Kjer je nakopicenega toliko bogastva, da so ga lahko jemali brez skrbi, tja pojdem tudi jaz! Tudi jaz si bom s cekini in biseri nabasal svojo culo in nikogar ne bom vprašal, kakor tudi drugi niso vprašali! Tudi jaz bom imel tako hišo, večjo od farne cerkve; imel bom izbo svetlejšo, bolj prijazno bo sijalo sonce vanjo! In psa ne bo ne v izbi, ne

v veži! Miza bo pogrnjena, zraven bo sedela mati, bodo sedeli vsi tisti, ki ne ponujajo kruha z umazane dlani, temveč iz čistih oči. In vino bo najzlahnejše, bo natočeno iz prepolnega srca. Nasitil in napojil jih bom; Bog bo gledal na vse, pogledal bo tudi name!"

Še višje so šle njegove misli, samovoljno so se vzdignile v razpeto mavrico.

"Kar pravljice pravijo in kar je v bukvah zgodovine napisano, to je vse resnično! Se bo vse zgodilo, kadar pride čas! In takrat bom jaz mogočni kralj Matjaž, ki jezdil po deželi na visokem svojem konju, trosil med siromake svetle cekine, hrani lačne, tolaži objokane, zdravi obnemogle ter zbere nazaj silno vojsko, da odredi svet vsega hudega in vseh krivic."

Od kraja do kraja, iz dežele v deželo pojde ta silna vojska Matjaževa, ustanovila bo kraljestvo, ki je bilo že zdaj naj obljubljeno ubogim ljudem in ki ga bodo blagoslovila sama nebesa. Bolj veselo bo sijalo sonce, šumeli bodo gozdovi, njive bodo zelenele in prepevale. Bogastva bo toliko za vsakogar, da bo treba le nastaviti odprto perišče, brez prošnje in brez strahu.

Tam ne bo nikogar, ki bi gledal koprneč skozi okno, postal po vežah, čakal na drobtine v sramu in žalosti. Nikogar ne bo, ki bi se plazil plah ob zidu po mestnih ulicah, strmel v svetle izlozbe, polne sladkih in lepih reči, njemu nikoli dosegljivih. Nikogar ne bo, ki bi užival namesto večerje slan krop, svoje solze. Odprta bodo srca, ne bodo se več bala hudih oči; do vrha polna bodo ljubezni, radevoljno jo bodo razsipala na vse strani, ali dna ne bo nikoli, ker iz enega semenega zrna bo vzklilo tisoč klasov.

Ljudje si bodo gledali jasno iz lica v lice, ne bodo se več nezaupljivi obračali v stran; govorili bodo zvonko, ne bodo več šepetali, zakrknjeni molčali; kdor bo iztegnil roko, ponudil dlan za prijazen pozdrav, se ne bo več bal, da bi ga z bičem udarili po nji. Molitev bo kipela čista in svobodna proti nebu, brez pustih besed, brez strahopetne ponižnosti in brez hinavščine; ne bo več prošnja za molitev, vzdihujoča, trepetajoča, temveč bo naglas vriskajoča za hvalna molitev!"

Kar je mislil, je vse že občutil, že s polnim požirkom užival. Glava je bila globoko sklonjena, lica so mu žarela, oči so bile zatisnjene, pa vendar so gledale natežaj. V presvetlih sanjah, v preveliki sreči odrešenja in povišanja se mu je izvil krik iz vročih ust.

"Ti lačnež bogokletni, ti ničvredne matere ničvredni izvržek!"

Ni slišal, niti razumel, koliko je bilo besed in kakih; le to je vedel, da so bili sami črni pljunk. Gospodinja se je vzdignila dolga in koščena, zamahnila je z molkom ter ga oplazila z njim tako, da je udaril bakreni križec na lice pod očesom; tam se je prikazala kaplja krvi. Tisti večer se Lenart ni pogo-

varjal ne z Bogom, ne z božjimi sanjami; okusil je prvokrat strašno slast sovraštva.

XI.

Gospod Ferencig je umerjeno slonel v širokem naslanjaču, na kolenih so mu ležale odprte debele bukve, sveto pismo. Lenart je stal troje korakov pred njim, držal je klobuk z obema rokama ter poslušal. Gospod Ferencig je imel zamolkle oči, skrite za naočniki, podobne dvema žandarjema, ki stojita z nasajenim bajonetom za pletom ter prežita na hudodelce.

(Se nadaljuje.)

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podprajte svoj list!

Razni mali oglasi

PRODA SE 3-stan. 2-5 in 1-3 sobna hiša v dobrem stanju, na 2041 W. Homer St., Chicago 17, Ill.

POTREBUJEMO gospodinjico in kuharico; 4 odrasle osebe. \$25.00 do \$30.00 na teden. 3108 W. Roosevelt Rd. KEDzie 0568.

STENOGRAPHER

Permanent position. Ask for Mr. Shortino

CADILLAC GLASS CO.

900 W. Cermak Road

HIŠNICE - JANITRESSES

dobe 4-urno popoldansko delo po 3:30 P. M. pri

BODINE ELECTRIC CO.

2254 W. Ohio.

Hotelske služkinje in čistilke

STALNO DELO DOBRE DELOVNE OKOLIŠČINE "Full" ali "part time," kakor želite. \$92.00 na mesec. Oglasite se

EDGEWATER BEACH HOTEL

v uposlovalnem uradu 5357 Sheridan Road

Vaš spomin

ZA

UMRLIMI

Vaše cvetice

POSLANE ZA

POGREBE

V TOLAŽBO ONIM,

KI ŠE ŽIVE

Razni mali oglasi

"BUS BOYS"

STALNO DELO DOBRO DELOVNO STANJE Dobra plača—pridite še danes! Oglasite se

Edgewater Beach Hotel

v uposlovalnem uradu

5357 Sheridan Road

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

Trinerjevo grenko vino je dokaz, da ni treba nadomestil za preizkušnjo

Trinerjevo grenko vino, zmes, je prišla na trg pred 57 leti. V zmesi je 57-letna preizkušnja mo- derne znanosti za izdelavo dobrega produkta. Zapomnite si, ga ni nadomestila, za poizkušnjo vzemite Trinerjevo grenko vino. Rabite le predpisano na steklenici. Nova pr- mes Vitamin B-1 je napravila 50- boljše. Pronašli bode, da je Tr- nerjevo grenko vino z Vitaminom B-1 zanesljiva žalodnica in mi- odvajalno sredstvo. Tisoče ljudi in- popolno zaupanje v Trinerjevo gren- ko vino, ker vedo, da je vredno spe- štovanja. Dobi se v lekarnah. Ab- ga ne morete dobiti v vaši sosedi- ni, pišite na Joseph Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago 8, Ill.

DELO DOBE

HIŠNICE

"JANITRESSES"

Zenske za čiščenje uradov

Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer.

Vojno nujna industrija.

VPRAŠAJTE pri:

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKE

Street Floor

309 W. Washington Street

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$3.00 STANE SEDAJ \$3.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerna, unifiko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2557-58 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois

TEL. ROCKWELL 4904

FIRST AMERICAN RED CROSS WATERBORNE—When sailors and soldiers are confined aboard ship in the English Channel before taking off for France, Red Cross girls carry meals, reading material, amuse, and even letters to them in this small, ing. Dubbed "Landing Craft Brest," it is operated by the Royal Navy Fleet Auxiliary.